

Editörden

N. Yasemin YALIM^a

Thomas Kuhn, *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* adlı eserinde bilimsel disiplinlerin nasıl birer bilim alanına dönüştüklerini incelerken, en önemli vurguyu “sınırları ve koşulları belirleme” konusuna yapar. Ona göre akademik disiplinler iki temel konuda doğru karar vermeyi ve bunu etkin biçimde yaşama geçirmeyi başardıkları zaman birer bilim alanı olmaya hak kazanırlar.

Bunlardan birincisi üzerinde akademik disiplinlerin çalışacakları konu alanının sınırlarını açık bir biçimde çizmeleridir. Bilim tarihine baktığımızda bilimlerin daha genel bir bilgi alanının bir bölümünde özelleşerek ayrıştıklarını görürüz. Kuhn eserinde buna örnek olarak psikoloji disiplinini verir ve psikolojinin ancak kendisini belirli bir konu alanı ile sınırladığında ve bir paradigma üzerine oturduğunda bilim sanına hak kazanacağını vurgular. Eserin yazılış tarihini ve bugüne dek geçen süreçte psikoloji alanında ortaya çıkan gelişmeleri göz önüne aldığımızda bu saptamanın önemli haklılıklar içerdiğini görürüz. Kuşkusuz bu sınırlamayı kabul etmek, çok daha geniş bir bilgi alanında söz sahibi olmaktan vazgeçmek anlamına da gelmektedir.

Kuhn’un bilimsel disiplinlerin birer bilim alanı olmak için karar vermek zorunda olduklarını iddia ettiği ikinci temel konu, o bilim alanında varolmanın koşullarıdır. Bu koşullar alınması gereken eğitimi, geçilmesi gereken akademik aşamaları ve yapılan çalışmaların özelliklerini içerir. Bilimsel disiplinler kendilerine bu kuralları koydukları, üyeleri bu kuralları içselleştirdikleri ve korudukları ölçüde “bilim alanı”^b olma sanını hak ederler. Kendisi bir bilim alanı değil, bilimsel yöntem ve ürünleri kullanan uygulamalı bir disiplin olsa da, buna verilebilecek örneklerden biri hekimliktir. Bu konudaki en önemli adımların Hipokrat tarafından atıldığı; hem kendi adıyla anılan and metniyle alanın eğitimsel ve değerselparadigmasını belirlediği hem de *CorpusHippocraticum* ile bilgisel sınırlarını çizdiği görülmektedir.

Biyoetik alanı da ülkemizde ve dünyada benzer bir sürecin içindedir. Çalışma alanını belirlemek, tanımlamak ve sınırlamak durumundadır. Ek olarak alanda varolma koşullarını da ortaya koyması gerekmektedir. Ülkemizde biyoetiğin bilim alanı olarak en belirleyici tanımı doçentlik alanları kapsamında yapılmış ve Sağlık Bilimleri Temel Alanı altında Tıp Tarihi ve Etik ile Veteriner Hekimlik Tarihi ve Etik başlıkları altında ifadesini bulmuştur. Bu alanda eğitim koşulu olarak ilgili alanlarda doktora eğitimini tamamlamış olmak kabul edilmiştir. Bilim alanı ile eşleşen doktora eğitim programları özelleşmiş; bu anlamda alan bir akademik disiplin ve bilim alanı olarak rüştünü ispat etmiştir. Alana ait bilimsel dergilere ve kitaplara, bilimsel toplantılara ve lisans derslerine her geçen gün yenileri eklenmektedir. Alanda farklı akademik unvanlara sahip bir çevre oluşmuş ve ilerleyen yıllar içinde akademik kadrolar sayıca anlamlı biçimde artmıştır. Alan, zaman içinde kendi özgün kavram setini oluşturmuş, yaklaşım ve yöntemlerini çeşitlendirmiş ve yetkinleştirmiştir. Ele alınan konular yeniden tanımlanmış, bunlara yenileri eklenmiş ve tümü tutarlı bir çerçeveye oturtulmuştur.

Tüm bu kazanımlar son dönemde gerçekleşen bazı girişimlerle tehdit altına girmiştir. Alanımızda kurulan bir doçentlik jürisinde, disiplinimizde herhangi bir akademik unvanı olmayan bir akademisyene yer

^aProf. Dr., Türkiye Biyoetik Dergisi Editörü

^bBurada bilim sözcüğü en genel anlamda kullanılmaktadır.

verilmesi, yine alanımızda doktora eğitimi yapmamış bir kişinin Tıp Tarihi ve Etik doçenti sanını almak üzere başvurmuş olması bu girişimlere örnek olarak verilebilir. Gelineen noktadan “geriye evrimleşme” anlamına gelecek bu tür gelişmeleri, alanın yeni bilimsel yayın organı ve akademik platformu olarak kaygı ile izliyoruz. Bilim alanının eğitim ve değerlendirme yetkesi ile ilgili koşullarını göz ardı eden kimi uygulamalar, farkında olarak ya da olmayarak, disiplinimizin özgün bir bilim alanı olduğu gerçeğini yok saymaktadırlar. Oysa bu tutumun geçersizliği yalnız kuramsal anlamda değil; tüm çalışmalarımız, araştırmalarımız ve bilimsel etkinliklerimiz dikkate alındığında pratik anlamda da reddedilemez bir biçimde açıktır. Dergimizin ikinci sayısı da bu geçersizliğin kanıtlarından biri olarak sizlere ulaşmaktadır.

Hepinize iyi okumalar dilerim.